

6. Δομές της διασποράς

Των Ελλήνων οι Κοινότητες

Ο θεσμός των ελληνικών κοινοτήτων στη Διασπορά υπήρχε ήδη από την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι κοινότητες αυτές στόχευαν στη διατήρηση της γλώσσας, της θρησκείας και του πολιτισμού αλλά και στην αλληλοβοήθεια των Ελλήνων των παροικιών. Αργότερα ο ίδιος θεσμός θα αναπτυχθεί και από τους Έλληνες μετανάστες, ύστερα από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, στις νέες τους πατρίδες, στις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά και την Αυστραλία. Από τις κοινότητες των παροικιών της ιστορικής διασποράς περνάμε στις μεταναστευτικές κοινότητες.

Δεκάδες τέτοιες κοινότητες βρίσκουμε στις παροικίες της ιστορικής διασποράς: στη Βενετία, την Τεργέστη, την Οδησό, τη Βιέννη, την Αλεξάνδρεια, το Κάιρο, το Παρίσι, τη Μασσαλία και αλλού. Στις κοινότητες αυτές της ιστορικής διασποράς έχουμε ήδη αναφερθεί.

Τί είναι η Κοινότητα; Είναι ο κοινός οργανισμός, η ένωση όλων των Ελλήνων μιας πόλης ή μιας περιοχής στη χώρα που μετανάστευσαν για να μπορέσουν να διατηρήσουν τη γλώσσα, τη θρησκεία και τα έθιμά τους. Στην κοινότητα θα συναντηθούν να μιλήσουν για τα προβλήματά τους, για τη ζωή τους στην ξένη χώρα, για να θυμηθούν και να μιλήσουν για την πατρίδα που άφησαν πίσω τους.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής οι πρώτες μεταναστευτικές κοινότητες ιδρύθηκαν στα τέλη του 19ου αιώνα. Αναπτύσσονται όμως και σε όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα. Οι πρώτες κοινότητες είναι στην ουσία αστικές, έστω και αν οι περισσότερες διατηρούν και δική τους εκκλησία. Όταν όμως ιδρύθηκε η ελληνική ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή Αμερικής το 1922 τα πράγματα αρχίζουν να αλλάζουν σταδιακά. Οι κοινότητες θα γίνουν σιγά-σιγά εκκλησιαστικές ενορίες. Ιδιαίτερα στη μεταπολεμική περίοδο οι ελληνοαμερικανικές κοινότητες θα ενταχθούν στο ενοριακό εκκλησιαστικό σύστημα. Η Κληρικολαϊκή Συνέλευση του 1972 εισήγαγε μάλιστα τους ομοιόμορφους κανονισμούς λειτουργίας όλων των ενοριακών κοινοτήτων.



COLECTIVIDAD HELENICA BUENOS AIRES. Πρόσωση του κτιρίου της Ελληνικής Κοινότητας Μπουένος Άιρες, οδός JULIAN ALVAREZ 1306.

Από τη ζωή των ελληνικών κοινοτήτων της Αμερικής και της Αυστραλίας

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής υπάρχουν πέραν των 500 ενοριών - κοινοτήτων. Αρκετές από αυτές διατηρούν ελληνικά σχολεία, απογευματινά και Σαββατιανά. Η διοίκησή τους είναι ομοιόμορφη αφού εφαρμόζονται οι Ομοιόμορφοι Κανονισμοί Λειτουργίας των ενοριών - κοινοτήτων της Αρχιεπισκοπής Αμερικής.



Οι Έλληνες της κοινότητας των Αγίων Θεοδώρων στις ΗΠΑ γιορτάζουν το Πάσχα με χορούς και με σουβλιστά αρνιά.

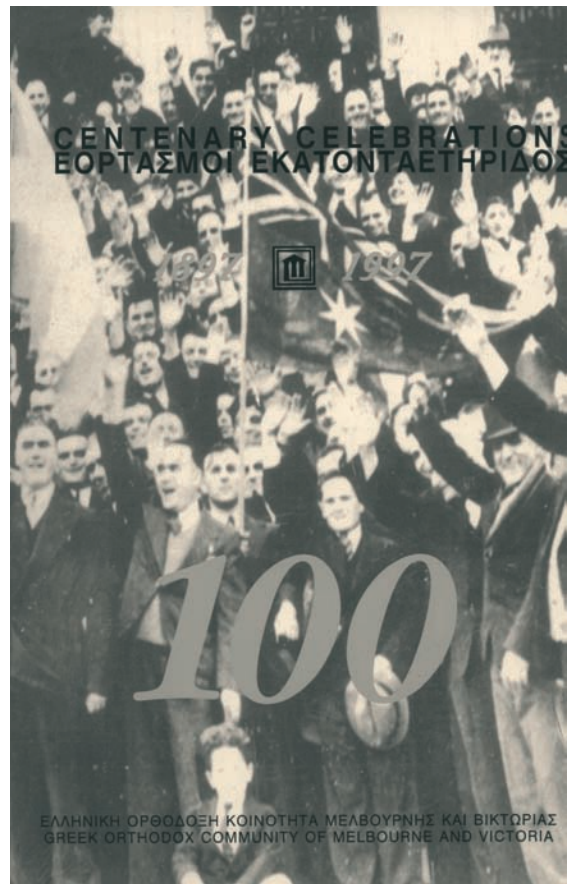
Στην Αυστραλία, οι ελληνικές κοινότητες έχουν μια μακρά παράδοση και διαθέτουν ιστορία εκατό και πλέον ετών. Στο σημείο αυτό οι κοινότητες της Αυστραλίας συγκρίνονται με αυτές του Καναδά. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι οι μετανάστες και στις δύο χώρες είναι της ίδιας εποχής.

Η Ελληνική Κοινότητα Μελβούρνης και Βικτώριας είναι η αρχαιότερη ελληνική κοινότητα της Αυστραλίας και ιδρύθηκε το 1897. Η ιδρυτική της συνέλευση έγινε στις 22 Αυγούστου 1897. Στόχος της ήταν να εκπροσωπεί οργανωμένα τους λίγους τότε Έλληνες της Μελβούρνης. Το 1902 η Κοινότητα είχε ήδη αναδείξει ελληνορθόδοξη εκκλησία, τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου. Επίσης η Κοινότητα της Μελβούρνης ίδρυσε το πρώτο ελληνικό σχολείο και διοργάνωσε στις αρχές του 20ου αιώνα εράνους για να συμβάλει στους αγώνες της Ελλάδας. Με την μαζική μεταπολεμική μετανάστευση η Κοινότητα προσπάθησε να ανταποκριθεί στις ανάγκες των νέων μεταναστών.

Αξιοσημείωτα επιτεύγματά της είναι το ημερήσιο σχολείο Alphington Grammar και στον πολιτιστικό τομέα η καθιέρωση του Φεστιβάλ Αντίποδες.

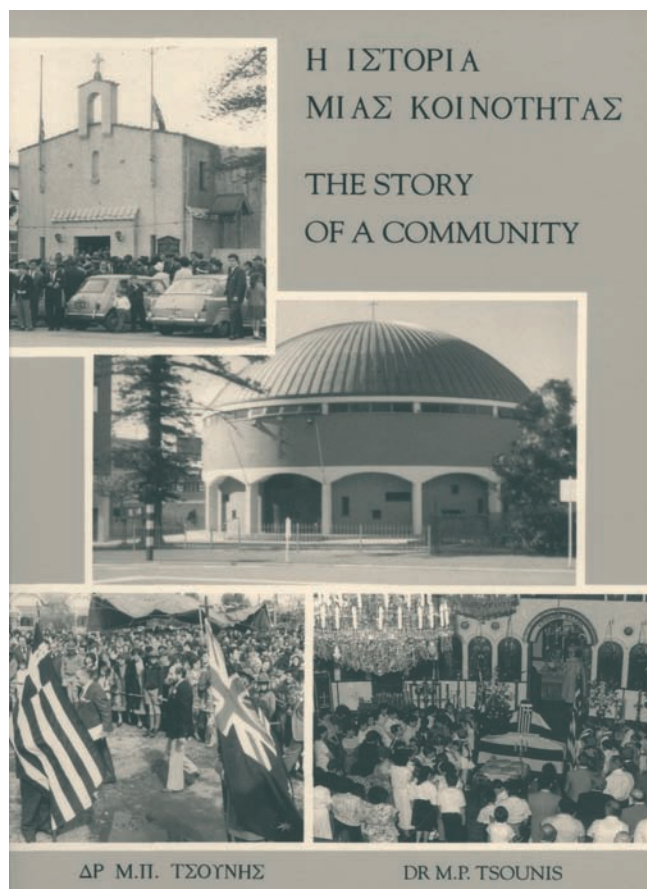


Το κτίριο της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Μελβούρνης.

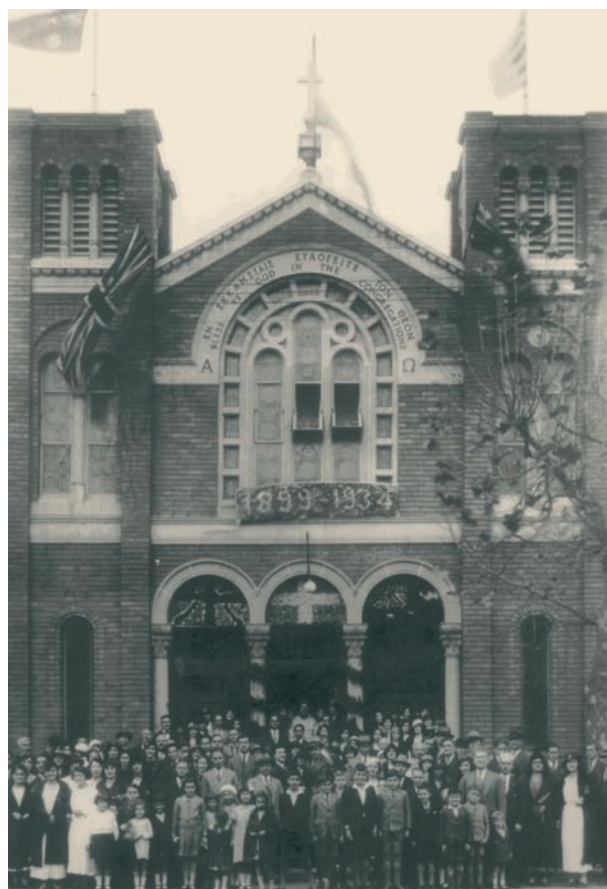


1897-1997, εκατό χρόνια Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Μελβούρνης και Βικτώριας.

Άλλη μία ελληνική Κοινότητα στην Αυστραλία που συμπλήρωσε εκατό χρόνια ζωής είναι αυτή της Νέας Νότιας Ουαλλίας η οποία ιδρύθηκε το 1898. Η Κοινότητα αυτή που βρίσκεται στο Σύδνεϋ ιδρύθηκε σε μια εποχή που στην πόλη αυτή της Αυστραλίας ζούσαν μόλις 200 με 300 Έλληνες. Η Κοινότητα προχώρησε στην ανέγερση δικής της εκκλησίας, της Αγίας Τριάδας. Η κατάθεση του θεμέλιου λίθου της εκκλησίας έγινε στις 29 Μαΐου 1898. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η Κοινότητα ιδρύθηκε στην πραγματικότητα δύο χρόνια νωρίτερα, και άρα αυτή είναι η αρχαιότερη ελληνική κοινότητα της Αυστραλίας, αλλά θεωρήθηκε ημερομηνία επίσημης ίδρυσής της αυτή που συνδέεται με την κατάθεση του θεμέλιου λίθου της εκκλησίας. Μια τρίτη μεγάλη κοινότητα στην Αυστραλία, η Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Νότιας Αυστραλίας, ιδρύθηκε στις 5 Οκτωβρίου 1930. Η Κοινότητα αυτή βρίσκεται στην Αδελαΐδα. Το 1931 η Κοινότητα οργάνωσε το πρώτο σχολείο στην Αδελαΐδα. Μικρότερες κοινότητες ιδρύθηκαν και σε άλλες περιοχές της Αυστραλίας, ιδιαίτερα τη μεταπολεμική περίοδο. Ανάμεσά τους και οι Κυπριακές Κοινότητες της Αυστραλίας με πλούσια δράση στον πολιτιστικό τομέα.



Η Ιστορία μιας Κοινότητας. Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Νότιας Αυστραλίας - Αδελαΐδα.



Ο ναός της Αγίας Τριάδας στο Σύδνεϋ.

Ελληνικές Κοινότητες του Καναδά

Οι Έλληνες του Καναδά άρχισαν να οργανώνονται σε κοινότητες από τις αρχές του εικοστού αιώνα. Ενδεχομένως κάποιες προσπάθειες να έγιναν και νωρίτερα στα τέλη του 19ου αιώνα χωρίς όμως να καρποφορήσουν λόγω του μικρού αριθμού των Ελλήνων στον Καναδά την περίοδο αυτή.

Η πρώτη ελληνική Κοινότητα στον Καναδά ιδρύθηκε στο Μόντρεαλ το 1906. Ακολούθησε η Κοινότητα του Τορόντο το 1909 και αυτή του Βανκούβερ το 1930. Ακόμη, το 1929 ιδρύθηκε η Κοινότητα της Οττάβας. Οι άλλες Κοινότητες ιδρύθηκαν κυρίως μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο όταν το νέο μεταναστευτικό ρεύμα αυξάνει σημαντικά την ελληνική παρουσία στον Καναδά.

Ο θεσμός της Κοινότητας για τους Ελληνοκαναδούς είναι σημαντικός επειδή, αντίθετα με άλλους επιμέρους οργανισμούς, ο κοινοτικός είναι ευρύτερος και δέχεται στους κόλπους του όλους τους Έλληνες ανεξάρτητα τόπου καταγωγής ή κοινωνικής και επαγγελματικής προέλευσης.

Η αρχαιότερη κοινότητα των Ελλήνων του Καναδά απέκτησε το 1909 την πρώτη της εκκλησία, τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, και ίδρυσε το πρώτο ημερήσιο ελληνικό σχολείο, τον «Πλάτωνα». Την περίοδο του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου οι Έλληνες του Μόντρεαλ χωρίστηκαν σε βασιλικούς και βενιζελικούς με αποτέλεσμα να ιδρυθεί το 1925 και δεύτερη Κοινότητα. Η Κοινότητα αυτή ίδρυσε δεύτερο ημερήσιο σχολείο, το «Σωκράτη», και απέκτησε δική της εκκλησία, την Αγία Τριάδα.

Το 1931 με το τέλος του διχασμού γίνεται η ενοποίηση των δύο κοινοτήτων. Ενώθηκαν επίσης και τα δύο σχολεία με το όνομα «Σωκράτης». Η ενωμένη Κοινότητα κράτησε την εκκλησία της Αγίας Τριάδας. Η εκκλησία αυτή θα γίνει το κέντρο του ελληνισμού για μισό αιώνα. Η Ελληνική Κοινότητα του Μόντρεαλ ενισχύεται μεταπολεμικά από τους νέους μετανάστες και επεκτείνεται. Αποκτά τρεις νέες



Η Αγία Τριάδα στο Μόντρεαλ.

εκκλησίες, κοινοτικό κέντρο και σχολικά κτίρια. Αποκτά επίσης ένα νέο καταστατικό χάρτη με το νόμο 231 της Εθνοσυνέλευσης του Κεμπέκ που κατοχυρώνει την εξουσία των μελών της Κοινότητας σε όλα τα ζητήματα διοίκησης και αποτρέπει την μετατροπή της σε εκκλησιαστική ενορία. Η Ελληνική Κοινότητα Μόντρεαλ είναι ο μεγαλύτερος εκπαιδευτικός οργανισμός στο Κεμπέκ, ενώ παρουσιάζει επίσης πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες.



Από συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Κοινότητας Μόντρεαλ (δεκαετία του '50).



Η ελληνική γειτονιά στο Parc Extension του Μόντρεαλ και δεξιά η «Κοίμηση της Θεοτόκου».

Η Ελληνική Κοινότητα του Τορόντο ιδρύθηκε το 1909 και το 1912 αγόρασε δικό της διώροφο οίκημα που χρησιμοποιήθηκε ως εκκλησία ο πρώτος όροφος και ως σχολείο ο δεύτερος. Η Κοινότητα αυτή αναπτύχθηκε και επεκτάθηκε μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Σήμερα είναι ο μεγαλύτερος εκπαιδευτικός οργανισμός στην καναδική επαρχία του Οντάριο ενώ παρουσιάζει και πλούσια δράση σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, στην κοινωνική αλληλεγγύη και στην κινητοποίηση του ελληνισμού σε θέματα που αφορούν την Ελλάδα.



Από χορό που έδωσε η Ελληνική Κοινότητα Τορόντο προς τιμή του Μητροπολίτη Γεννάδιου της Θεσσαλονίκης ο οποίος επισκέφτηκε τους Έλληνες τη χρονιά αυτή (1926).



Πρωτεργάτες της Ελληνικής Κοινότητας Αγίου Γεωργίου στο Τορόντο (1919).

Η Ελληνική Κοινότητα του Βανκούβερ ιδρύθηκε το 1927 και κατοχυρώθηκε νομικά το 1930. Είναι η τρίτη μεγάλη Κοινότητα των Ελλήνων του Καναδά. Στόχος της ήταν και παραμένει η παροχή ελληνό-γλωσσης εκπαίδευσης, η εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών των Ελλήνων και η οργάνωση πολιτι-στικών και κοινωνικών εκδηλώσεων.



Το Κοινοτικό Κέντρο της Ελληνικής Κοινότητας Βανκούβερ.



Η πρώτη εκκλησία στο Βανκούβερ που κτίστηκε το 1930.

Στην ευρύτερη περιοχή του Μόντρεαλ σημαντική είναι σήμερα και η Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Λαβάλ. Βρίσκεται στην πόλη Λαβάλ όπου σταδιακά εγκαταστάθηκαν οι Έλληνες από τη δεκαετία του 1960 και μετά με την έξοδό τους στα προάστια. Η Κοινότητα αυτή ιδρύθηκε το 1971 και από το 1982 διατηρεί το ημερήσιο τρίγλωσσο σχολείο «Δημοσθένης», καθώς και Σαββατιανό σχολείο. Έχει επίσης υπό τη δικαιοδοσία της δύο εκκλησίες.



Γυμναστικές επιδείξεις του Σαββατιανού σχολείου «Άγιος Νικόλαος» της Ελληνικής Ορθόδοξου Κοινότητας Λαβάλ, 1977.



Μαθητές του ημερήσιου σχολείου «Δημοσθένης» της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Λαβάλ παίρνουν μέρος στην καθιερωμένη παρέλαση της 25ης Μαρτίου στο Μόντρεαλ (1995).



Άγιος Νικόλαος, η πρώτη εκκλησία της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Λαβάλ.